

www.itu.int

www.euiipo.europa.eu

KOSZT EKONOMICZNY NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W SEKTORZE SMARTFONÓW

luty 2017 r.

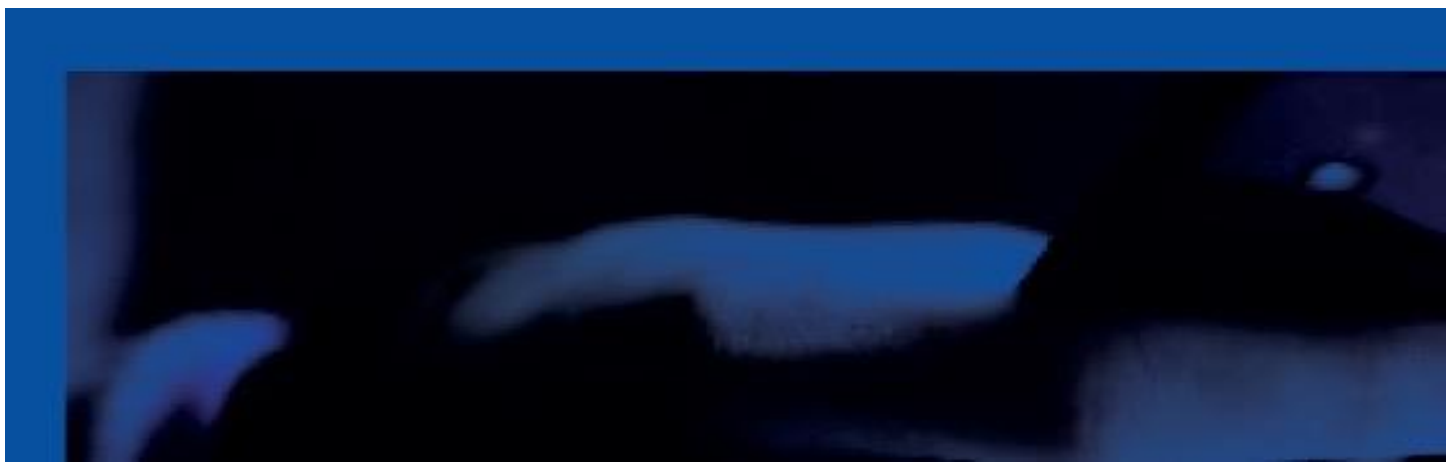
KOSZT EKONOMICZNY NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W SEKTORZE SMARTFONÓW

ZESPÓŁ PROJEKTOWY EUIPO

Nathan Wajsman, główny ekonomista
Carolina Arias Burgos, ekonomistka

PODZIĘKOWANIA

Autorzy pragną podziękować członkom grupy roboczej obserwatorium ds. ekonomii i statystyki za cenne uwagi na temat raportów w niniejszej serii oraz zastosowanej metodologii. Cennego wsparcia udzieliło Biuro Rozwoju Telekomunikacji z ramienia Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego (ITU), a w szczególności jego Dział ds. Otoczenia Regulacyjnego i Rynkowego oraz Dział ds. Danych i Statystyk ICT. Ponadto stowarzyszenie Mobile & Wireless Forum (MWF) przedstawiło informacje na temat rynku smartfonów w UE.

Spis treści

1. Przedmowa	04
2. Streszczenie	06
2.1. Metodyka i dane	06
2.2. Główne ustalenia	06
2.3. Pozaekonomiczne skutki podrabiania smartfonów	11

1. PRZEDMOWA

KOSZT EKONOMICZNY NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W SEKTORZE SMARTFONÓW

Europejskie obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej (obserwatorium) powstało w celu lepszego zrozumienia roli własności intelektualnej i negatywnych konsekwencji naruszeń praw własności intelektualnej (PWI). W 2012 r. rozporządzeniem nr 386/2012 Komisja przekazała zarządzanie obserwatorium EUIPO.

Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU) jest wyspecjalizowaną agencją ONZ w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) odpowiedzialną między innymi za: przeznaczenie widma radiowego i orbit satelitarnych, rozwój standardów technicznych zapewniających niezakłócone wzajemne połączenie sieci i technologii, a także wysiłki na rzecz poprawy dostępu do ICT społeczności na całym świecie na obszarach o niedostatecznym zasięgu sieci. Celem jest umożliwienie wszystkim ludziom na całym świecie wydajnego, bezpiecznego, łatwego i przystępnego cenowo korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych.

W badaniu przeprowadzonym we współpracy z Europejskim Urzędem Patentowym¹ urząd EUIPO, działając za pośrednictwem obserwatorium, oszacował, że ok. 42% ogółu działalności gospodarczej i 28% wszystkich miejsc pracy w UE generowanych jest bezpośrednio przez sektory intensywnie korzystające z PWI, a kolejne 10% miejsc pracy w UE powstaje w innych gałęziach gospodarki wskutek zakupu towarów i usług przez te sektory.

W innym badaniu² porównano wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw europejskich posiadających prawa własności intelektualnej i przedsiębiorstw europejskich, które ich nie posiadają; stwierdzono, że przychody na jednego pracownika są średnio o 28% wyższe w tej pierwszej grupie, a szczególnie istotne znaczenie ma to dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Chociaż zaledwie 9% MŚP posiada zarejestrowane PWI, podmioty zaliczające się do tej grupy mają przychody niemal 32% wyższe w przeliczeniu na pracownika w porównaniu z tymi, które nie posiadają takich praw.

W ogólnoeuropejskim badaniu oceniono również postrzeganie i zachowania obywateli europejskich w zakresie własności intelektualnej oraz zjawisk podrabiania i piractwa³. Wykazało ono, że obywatele uznają co do zasady wartość własności intelektualnej, ale zarazem są skłonni usprawiedliwiać jej naruszanie na poziomie indywidualnym w niektórych przypadkach.

Obserwatorium podjęło obecnie próbę dopełnienia obrazu sytuacji poprzez ocenę ekonomicznego wpływu zjawiska podrabiania i piractwa.

W 2016 r. EUIPO i ITU zawarły porozumienie o współpracy w zakresie publikacji badania dotyczącego ekonomicznych skutków naruszeń praw własności intelektualnej w przypadku smartfonów. Niniejszy raport stanowi wynik zawartego porozumienia.

Jest to trudne zadanie z metodologicznego punktu widzenia, jako że polega na próbie rzucenia światła na zjawisko, które z natury rzeczy nie poddaje się bezpośredniej obserwacji. Aby uutorować drogę ilościowemu ujęciu zakresu, skali i skutków naruszeń praw własności intelektualnej zgodnie z udzielonym upoważnieniem, obserwatorium opracowało metodologię stopniowej oceny negatywnego wpływu zjawiska podrabiania i jego skutków dla przestrzegających prawa przedsiębiorstw, rządów i konsumentów, a w ostatecznym rozrachunku dla całego społeczeństwa.

Wybrano kilka sektorów intensywnie korzystających z PWI, co do których wiadomo lub można przypuszczać, że

¹ „Branże intensywnie korzystające z praw własności intelektualnej a wyniki gospodarcze w Unii Europejskiej”, EUIPO/EPO, październik 2016 r.

² „Prawa własności intelektualnej i wyniki przedsiębiorstw w Europie: analiza ekonomiczna”, czerwiec 2015 r.

³ „Obywatele europejscy a własność intelektualna: postrzeganie, świadomość i zachowania”, listopad 2013 r., uaktualniony raport z 2017 r. (wkrótce).

padają ofiarą piractwa. Wcześniejsze badania dotyczyły następujących sektorów: kosmetyki i higiena osobista, odzież, obuwie i akcesoria, artykuły sportowe, zabawki i gry, biżuteria i zegarki, torebki i bagaż, nagrania muzyczne, napoje spirytusowe i wina, leki i pestycydy.

W opublikowanych do tej pory badaniach sektorowych przedstawiono szacunkowy wpływ towarów podrobionych na rynek UE. Niniejsze jedenaste badanie, dotyczące sektora smartfonów, zostaje opublikowane we współpracy z ITU – agencją ONZ o zasięgu globalnym. Dlatego też, chociaż w badaniu tym zastosowano metodykę podobną do tej przyjętej w poprzednich badaniach, nie ogranicza się ono do państw UE. Ze względu na potrzebę uwzględnienia szerszej grupy państw oraz biorąc pod uwagę szczególny charakter przedmiotowego sektora, konieczne było wykorzystanie różnych źródeł danych i wprowadzenie poprawek do metodologii.

2. STRESZCZENIE

KOSZT EKONOMICZNY NARUSZEŃ PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ W SEKTORZE SMARTFONÓW

2.1. Metodyka i dane

Celem badania jest oszacowanie skali skutków ekonomicznych związanych z towarami podrobionymi w sektorze towarów legalnych. Punktem wyjścia niniejszej analizy jest ustalenie liczby smartfonów sprzedawanych w 86 państwach na podstawie śledzenia zakupów dokonywanych przez konsumentów w punktach sprzedaży. Wielkość oczekiwanej sprzedaży szacuje się w oparciu o połączenia nowych smartfonów i oczekiwaną wymianę urządzeń. Następnie za pomocą metod statystycznych przeprowadza się analizę różnicy między oczekiwaną a faktyczną sprzedażą oszacowaną dla każdego państwa. Tego rodzaju różnica częściowo wynika z czynników społeczno-ekonomicznych, takich jak PKB na mieszkańca lub ceny mobilnych usług szerokopasmowych. Ponadto uwzględnia się czynniki związane z podrabianiem, takie jak otoczenie prawne i regulacyjne⁴.

Metodykę wyjaśniono szczegółowo w rozdziale 5.

2.2. Główne ustalenia

Szacuje się, że w 2015 r. w UE przedsiębiorstwa działające zgodnie z prawem sprzedały o 14 mln smartfonów mniej, niż miałyby to miejsce, gdyby nie zjawisko podrabiania towarów. Przekłada się to na stratę rządu około 4,2 mld EUR wynikającą z występowania na rynku UE smartfonów podrobionych, co odpowiada 8,3% wielkości sprzedaży w tym sektorze.

Szacuje się, że wpływ zjawiska podrabiania na wielkość sprzedaży smartfonów na całym świecie wynosi 184 mln jednostek o wartości 45,3 mld EUR lub 12,9% całkowitej sprzedaży.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości szacunkowe utraconej sprzedaży wyrażonej zarówno jako odsetek sprzedaży, jak i jako wartość w euro dla poszczególnych regionów⁵, wraz z przedziałami ufności.

⁴ W niniejszym badaniu zastosowano opracowany przez Bank Światowy wskaźnik dobrego rządzenia (ang. Worldwide Governance Indicator) dotyczący efektywności państwa. Wskaźnik ten odzwierciedla postrzeganie jakości usług publicznych, służby cywilnej oraz stopnia jej niezależności od nacisków politycznych, jakości tworzenia i wdrażania polityki oraz wiarygodności zaangażowania rządu w jej realizację.

⁵ Państwa wchodzące w skład poszczególnych regionów wymieniono w tabeli 4.

TABELA 1: SPRZEDAŻ UTRACONA WSKUTEK PODRABIANIA SMARTFONÓW Z PODZIAŁEM NA REGIONY WRAZ Z PRZEDZIAŁAMI UFNOŚCI (2015 R.)

	Utracona sprzedaż (mln euro)	Utracono (%)	Wartość górną	Wartość dolną
Unia Europejska*	4.212,2	8,3%	9,1%	7,4%
Pozostałe państwa europejskie	1.207,0	12,9%	16,1%	9,7%
WNP**	1.122,9	20,3%	25,0%	15,7%
Państwa Azji i Pacyfiku***	7.166,6	11,8%	13,7%	10,0%
ASEAN****	2.674,9	16,9%	19,3%	14,6%
Państwa Arabskie	1.975,7	17,4%	20,2%	14,6%
Afryka	1.024,9	21,3%	24,4%	18,2%
Ameryka Łacińska	4.706,5	19,6%	22,9%	16,2%
Ameryka Północna	4.927,2	7,6%	9,9%	5,3%
Chiny	16.335,8	15,6%	20,4%	10,9%
OGÓŁEM	45.353,8	12,9%	13,7%	12,0%

*UE28 z wyjątkiem Malty i Bułgarii

**WNP Wspólnota Niepodległych Państw

***Region Azji i Pacyfiku z wyjątkiem Chin i państw ASEAN

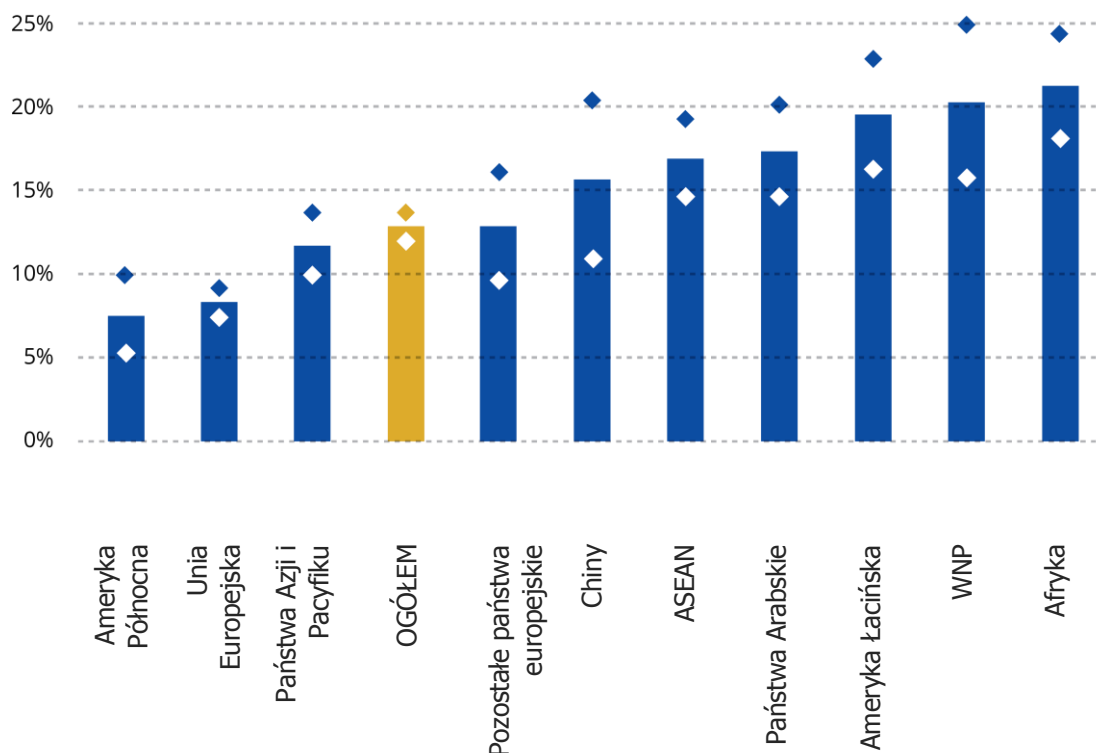
****ASEAN Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej

Źródło: Obliczenia EUIPO

Uzyskane wartości szacunkowe sprzedaży utraconej wskutek podrabiania smartfonów w poszczególnych regionach przedstawiono na poniższym rysunku. Słupki wskazują wpływ podrabiania towarów na sprzedaż w sektorze towarów legalnych, wyrażony jako procent wielkości sprzedaży, a romby – 95-procentowy przedział ufności dla tej estymacji⁶.

⁶ 95-procentowy przedział ufności jest wyliczeniem statystycznym, które oznacza, że prawdopodobieństwo, iż prawdziwa wartość mieści się między dolną i górną granicą tego przedziału, wynosi 95%. Dla przykładu, estymowany procent utraconej sprzedaży wynosi 8,3% dla całej UE i zachodzi 95-procentowe prawdopodobieństwo, że prawdziwy procent mieści się w przedziale od 7,4% do 9,1%.

RYS. 1: SPRZEDAŻ UTRACONA WSKUTEK PODRABIANIA SMARTFONÓW Z PODZIAŁEM NA REGIONY (2015 R.)

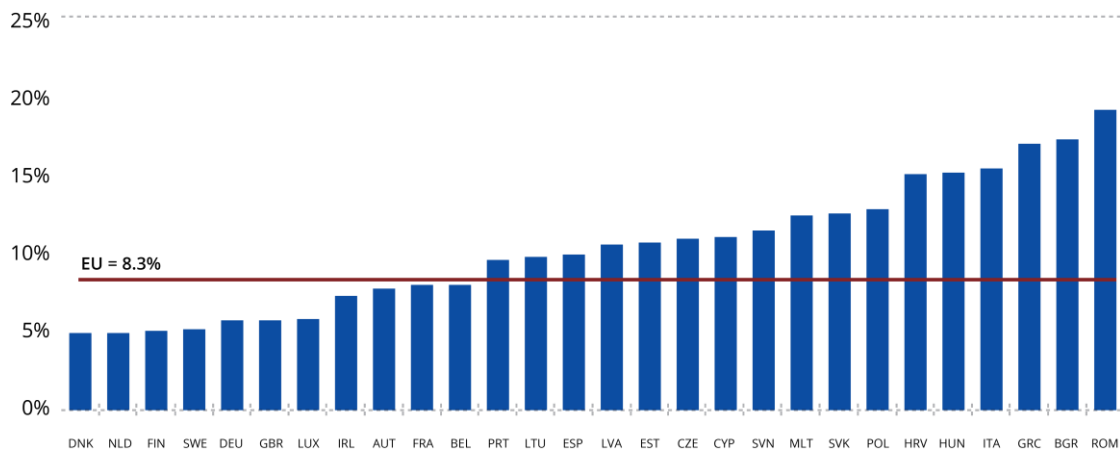
Źródło: Obliczenia EUIPO

Sprzedaż utracona w Chinach stanowi 36% wartości sprzedaży utraconej na całym świecie. Choć w wartościach bezwzględnych Ameryka Północna i Ameryka Łacińska osiągnęły podobny wynik pod względem utraconej sprzedaży, to jednak w wartościach względnych straty odnotowane w Ameryce Łacińskiej są niemal trzy razy większe. Ameryka Północna i UE to dwa regiony, które odnotowały najmniejszy względny wpływ podrabiania towarów na sprzedaż, który w obu przypadkach utrzymał się poniżej poziomu 10%.

Wśród państw członkowskich UE 11 państw osiągnęło wynik poniżej średniej dla UE, która wynosi 8,3%. Państwem, na które podrabianie towarów ma najmniejszy wpływ w ujęciu względnym, jest Dania (4,9%), natomiast największy tego rodzaju wpływ odnotowano w przypadku Rumunii (19,1%). W ujęciu bezwzględnym największy wpływ odnotowano w przypadku Włoch, w przypadku których sprzedaż utraconą wskutek podrabiania towarów szacuje się na 885 mln EUR, a następnie w przypadku Zjednoczonego Królestwa – 660 mln EUR, Niemiec (564 mln EUR), Hiszpanii (386 mln EUR) i Francji (380 mln EUR). Strata poniesiona przez pięć największych państw członkowskich UE wskutek występowania zjawiska podrabiania towarów wynosi 2,9 mld EUR, czyli 70% całkowitej sprzedaży utraconej w UE.

RYS. 2: SPRZEDAŻ UTRACONA WSKUTEK PODRABIANIA SMARTFONÓW W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH UE (2015 R.)⁷

Źródło: Obliczenia EUIPO

W poniższej tabeli przedstawiono wartości szacunkowe utraconej sprzedaży wyrażonej jako odsetek całkowitej sprzedaży dla poszczególnych państw.

⁷ W niniejszym raporcie stosuje się kody krajów według Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej (ISO). Zob.: http://wits.worldbank.org/wits/wits/witshelp/Content/Codes/Country_Codes.htm

TABELA 2: SPRZEDAŻ UTRACONA WSKUTEK PODRABIANIA SMARTFONÓW W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH UE (2015 R.)

Kod	Kraj	Utracona sprzedaż (%)
AUT	AUSTRIA	7,7
BEL	BELGIA	8,0
BGR	BULGARIA	17,2
CYP	CYPR	11,0
CZE	REPUBLIKA CZESKA	10,9
DEU	NIEMCY	5,7
DNK	DANIA	4,9
EST	ESTONIA	10,6
GRC	GRECJA	16,9
ESP	HISZPANIA	10,0
FIN	FINLANDIA	5,1
FRA	FRANCJA	8,0
HRV	CHORWACJA	15,0
HUN	WĘGRY	15,1
IRL	IRLANDIA	7,3
ITA	WŁOCHY	15,4
LTU	LITWA	9,8
LUX	LUKSEMBURG	5,8
LVA	ŁOTWA	10,6
MLT	MALTA	12,4
NLD	NIDERLANDY	5,0
POL	POLSKA	12,8
PRT	PORTUGALIA	9,5
ROM	RUMUNIA	19,1
SWE	SZWECJA	5,2
SVK	SŁOWACJA	12,5
SVN	SŁOWENIA	11,5
GBR	ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO	5,7
UE	UNIA EUROPEJSKA	8,3

Źródło: Obliczenia EUIPO

2.3. Pozaekonomiczne skutki podrabiania smartfonów

Niniejszy raport dotyczy w szczególności ekonomicznych skutków zjawiska podrabiania smartfonów. Odnotowuje się jednak szereg innego rodzaju skutków w obszarach takich jak zdrowie i bezpieczeństwo, szkody w środowisku, jakość sieci, bezpieczeństwo cybernetyczne i prywatność. W niedawnym raporcie ITU wyszczególniono następujące *pozaekonomiczne* skutki związane z podrobionymi urządzeniami mobilnymi⁸:

- obniżenie jakości usług telefonii ruchomej, co wpływa jednocześnie na doświadczenia konsumentów i przedsiębiorstw;

- stwarzanie zagrożenia dla bezpieczeństwa konsumentów związanego z wykorzystaniem wadliwych lub nieodpowiednich komponentów lub materiałów;

- stwarzanie zagrożeń związanych z bezpieczeństwem cybernetycznym;

- ryzyko naruszenia prywatności konsumentów;

- zmniejszenie bezpieczeństwa transakcji bezgotówkowych;

- brak zapewnienia jakichkolwiek gwarancji na rzecz konsumenta i inne rodzaje naruszenia wymogów prawa ochrony konsumentów, czego negatywne skutki odczuwają konsumenci znajdujący się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej;

- stwarzanie zagrożeń dla środowiska i zdrowia konsumentów w związku z wykorzystaniem substancji niebezpiecznych w procesie produkcji tego rodzaju urządzeń.

Wiele z wyżej wymienionych skutków jest szczególnie poważnych w regionach takich jak Afryka, w których wielu konsumentów jest w znacznie większym stopniu uzależnionych od posiadanych smartfonów niż konsumenci w Europie czy Ameryce Północnej. Smartfon to często jedyny sposób uzyskania dostępu do internetu i główne źródło usług bankowych (przykładem powszechnie znanej usługi jest używana w Kenii usługa bankowości mobilnej M-PESA). W tym kontekście każde złośliwe oprogramowanie lub inne naruszenie bezpieczeństwa związane z podrobionymi urządzeniami może mieć poważne konsekwencje.

Produkty podrobione, które są montowane bez zachowania odpowiednich standardów z niskiej jakości komponentów, zawierają substancje niebezpieczne, których stosowanie w wielu państwach jest zakazane w ramach ograniczenia stosowania substancji niebezpiecznych lub równoważnych przepisów krajowych. Stanowi to ryzyko zarówno dla zdrowia, jak i bezpieczeństwa użytkowników oraz dla środowiska.

O ile pozaekonomiczne skutki przedstawione w niniejszej podsekcji wykraczają poza zakres tematyczny niniejszego raportu, niemniej jednak mają one istotne znaczenie społeczne i należy o nich pamiętać, rozważając zjawisko podrabiania smartfonów.

⁸ „Podrobiony sprzęt ICT”, raport techniczny ITU, grudzień 2015 r.

Avenida de Europa, 4,
E-03008 - Alicante
Spain

KOSZT EKONOMICZNY NARUSZEŃ
PRAW WŁASNOŚCI
INTELEKTUALNEJ W SEKTORZE
SMARTFONÓW

